

## **DĖL LIETUVOS VERSLO KONFEDERACIJOS PASIŪLYMŲ AŠTUONIOLIKTOSIOS LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS PROGRAMAI**

Sveikiname Laisvės partiją su pasiektais rezultatais 2020 m. Seimo rinkimuose bei tapus koalicijos partnere. Mes, Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK), didžiausia paslaugų, prekybos ir aukštųjų technologijų įmones vienijanti verslo organizacija Lietuvoje, ne kartą esame teikę savo poziciją ir siūlymus dėl socialinio dialogo Lietuvoje stiprinimo, tad itin vertiname koalicijos įsipareigojimą užtikrinti kokybišką teisėkūros procesą, kuriame teisės aktai priimami tik po išsamių diskusijų su visomis suinteresuotomis visuomenės grupėmis ir ekspertais. Nuoširdžiai tikime Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos (TS-LKD), Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio (LS) ir Laisvės partijos (LP) koalicijos sėkme pasiryžus formuoti aštuonioliktąją Lietuvos Respublikos Vyriausybę bei išreiškiame lūkestį, kad ateinantys ketveri Lietuvos Respublikos Seimo kadencijos metai pasižymės sklandžiu bendradarbiavimu ir sėkmingais rezultatais.

Manome, kad socialinis dialogas bei partnerystė yra svarbūs ir renkantis valstybės prioritetus ateinantiems ketveriems metams, todėl teikiame LVK ir jos narių parengtus pasiūlymus aštuonioliktosios Vyriausybės programai. Manome, jog šių siūlymų įgyvendinimas svariai prisidėtų prie Lietuvos ekonominės gerovės kūrimo, šalies konkurencingumo skatinimo, investicinės aplinkos gerinimo, socialinio dialogo plėtros bei nuoseklaus ūkio augimo.

### **I. Esminiai įsipareigojimai**

Siekiant nuoseklaus Lietuvos ekonomikos augimo bei verslo aplinkos gerinimo, subalansuotų ir į visos visuomenės gerbūvį nukreiptų sprendimų, LVK siūlo aštuonioliktosios Vyriausybės programoje numatyti šiuos esminius įsipareigojimus:

#### **1. Užtikrinti stabilią mokesčių politiką, atitinkančią ekonomikos bei socialinių mokesčių tikslus. Skatinti visuomenės turto kokybiško valdymo ir taupymo / investavimo kultūrą**

Mokesčių politika – tai priemonės, skirtos įgyvendinti valstybės strategiją ekonomikos srityje, skatinti verslą bei kitą pageidaujamą poveikį ekonomikai. Todėl mokesstinė aplinka turėtų būti vertinama pagal prognozuojamumo ir stabilumo kriterijus, o mokesčių sistemos ciklas turėtų sudaryti bent 4-5 metų laikotarpį. Mokesčiai mokami Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SODRA) turėtų veikti ne kaip progresiniai mokesčiai, o draudimo įmokos, taip pat turėtų būti siekiama SODRA lūbų ir SODRA išmokų lūbų koreliacijos. Pensijų sistema turi skatinti žmones savarankiškai taupyti ir papildomai kaupti pensijai. Gyventojai aktyviai rūpintis savo finansine gerove turėtų būti skatinami finansinėmis paskaitomis per tokius instrumentus kaip „investicinė sąskaita“.

Dalis valstybės kontroliuojamų įmonių kapitalo (iki 33% ar 49%, kai valstybė net nepraranda kontrolės) turi būti kotiruojamos biržose, siekiant valstybės valdomų įmonių veiklos objektyvumo, apolitiškumo, kapitalo nukreipimo kitoms visuomenei svarbioms reikmėms, finansų rinkos vystymosi ir Lietuvos gyventojų lėšų investavimo Lietuvoje.

## **2. Užtikrinti savalaikį socialinių partnerių ir kitų suinteresuotų šalių įtraukimą į ilgalaikių investicijų planavimą.**

Be aiškios strategijos septynioliktosios Vyriausybės skubos tvarka parengtas ir be visaverčio socialinių partnerių įtraukimo svarstytas ilgalaikių investicijų ekonomikos skatinimo planas (Lietuvos ateities ekonomikos DNR planas) – itin kritikuotinas valstybės investicijų planavimo pavyzdys. LVK nuomone, tokio pobūdžio paramos priemonės turi būti paremtos aiškia strategija, kokių tikslų jomis siekiama, tik tuomet gali būti pereinama prie jų įgyvendinimo. Priešingu atveju, investavus tiek dideles, tiek mažas sumas netinkamai, nebus pasiektas jos esminis efektas Lietuvos BVP augimui. Todėl raginame ateityje į ilgalaikių investicijų rengimą bei svarstymą savalaikiai ir lygiateisiais pagrindais įtraukti socialinius partnerius.

## **3. Tobulinti teisėkūros procesą, skatinti teisėtą valdžios kritiką ir lobizmą**

Demokratijos pagrindas ir būsimų sprendimų garantas – galimybė viešai kritikuoti planuojamus valdžios sprendimus. Tik po išsamių sprendimų priėmėjų diskusijų su oponentais, verslo ir kitų organizacijų atstovais galime tikėtis subalansuotų ir kompetentingų sprendimų priėmimo, todėl verslo ir kitų interesų grupių įsitraukimas į dialogą su valstybės institucijomis turėtų būti skatinamas, o ne dirbtinai ribojamas didinant administracinę naštą socialinio dialogo dalyviams. Dėl to kviečiame peržiūrėti šiuo metu galiojantį Teisėkūros pagrindų įstatymą bei Seimo priimtą Lobistinės veiklos įstatymą, kuris įsigalios 2021 m. sausio 1 d. Vienas iš sprendimų galėtų būti vieningo teisinio reguliavimo nustatymas Teisėkūros pagrindų įstatymo pagrindu, apjungiant visą poveikio įstatymų leidybai reglamentavimą viename teisės akte.

## **4. Efektyvinti viešąjį sektorių**

Stiprių ir efektyvių valstybės institucijų trūkumas itin lėtina ir apsunkina šalies ekonominę progresą ir vystymąsi, tai ypač vaizdžiai pademonstravo šių metų COVID-19 pandemijos krizė ir iššūkiai su kuriais viešasis sektorius susidūrė bandydamas ją suvaldyti. Dėl to vienu pagrindiniu aštuonioliktosios Vyriausybės prioritetu turėtų tapti kompleksinės viešojo valdymo pertvarkos įgyvendinimas. Dabartinis valstybės tarnybos reguliavimas yra nemotyvuojantis ir visiškai nepajėgus konkuruoti su privačiu sektoriumi dėl kompetentingų bei perspektyvių specialistų, biurokratiniai suvaržymai neleidžia organizuoti darbo remiantis šiuolaikiniais darbo organizavimo metodais, taikyti darbo rezultatais pagrįstas darbo apmokėjimo tvarkas. LVK nuomone, viešojo sektoriaus efektyvinimo turėtų būti siekiama per biurokratinio aparato mažinimą, atgyvenusių privilegijų atsisakymą ir sutaupytų lėšų skyrimą kompetentesnių ir geriau apmokamų specialistų pritraukimui, talentų pritraukimo sistemos sukūrimą.

## **5. Stiprinti valstybės ir verslo partnerystę**

Valstybė neturėtų dalyvauti komercinėse verslo rinkose, kuriose yra pakankama ir didelė konkurencija. Valstybės monopolizuotos privataus verslo rinkos turėtų būti liberalizuojamos, t. y. valstybei nepriskirtinų funkcijų ir nebūdingų veiklų vykdymas turėtų būtų perleistas privatiems ūkio subjektams arba skatinama viešojo ir privataus sektorių konkurencija atitinkamose srityse.

## **6. Aiškiai pagrįsti reguliacinių ribojimų taikymą**

Valstybės protekcionistinis reguliavimas ir kai kurie įstatymais numatyti saugikliai (pvz. žemės ir miškų ūkio sektoriuje) ne tik nepadeda pasiekti deklaruotų tikslų, bet ir sumažina inovacijų kiekį ir konkurencingumą reguliuojamuose sektoriuose, todėl turėtų būti peržiūrėti.

## **7. Plėsti valstybės informacinį išmanumą**

Informacinis išmanumas – valstybės konkurencingumo pagrindas, pasireiškiantis per centralizuotą, kokybišką valdymą, sistemų integralumą, tvarkomų duomenų saugumą, „big data“ naudojimą sprendimų kokybei gerinti. Registrų centro avarija parodė, jog duomenys Lietuvoje yra aplaidžiai tvarkomi, todėl valstybės informacinio išmanumo didinimas turėtų tapti vienu esminių Vyriausybės prioritetų.

## **8. Siekti į verslo poreikius orientuoto žmogiškojo kapitalo pasiūlos užtikrinimo. Švietimo reformą grįsti paslaugų kokybės užtikrinimu per skaitmeninimą, išmanumą ir efektyvumą**

Siekiant ekonomikos transformacijos bei aukštą pridėtinę vertę kuriančių verslų augimo, būtina užtikrinti reikiamas kompetencijas turinčios darbo jėgos paklausos atliepimą. Tam reikalingas švietimo sistemos modernizavimas, atsižvelgiant į Lietuvos demografinius iššūkius, numatyti konkretūs užsienio talentų pritraukimo mechanizmai, liberalizuoti darbo jėgos migracijos procesai.

Siekiant pagerinti švietimo sistemą ir užtikrinti kokybišką būsimų darbuotojų išsilavinimą būtina mažinti švietimo įstaigų, šioje srityje dirbančių etatų ir infrastruktūros skaičių, nukreipiant išteklius į paslaugų kokybės gerinimą, gerų mokytojų ir akademikų darbo užmokesčio didinimą ir talentingų jaunų žmonių pritraukimą į šią sritį.

## **9. Inovacijų politiką grįsti aiškia strategija, užtikrinti efektyvų inovacijų politikos įgyvendinimą. Skatinti užsienio inovatyvius verslus vystyti veiklą Lietuvoje**

Atsižvelgus į ribotas finansavimo galimybes, Lietuva turi pasirinkti esmines ekonomikos sritis, turinčias didžiausią augimo potencialą ateityje, ir teikti joms prioritetą. Neturint aiškių prioritetų lėšos plačiai išskaidomos ir nei vienas ekonomikos sektorius negauna proveržiui reikalingo dydžio investicijų. Taip pat būtina peržiūrėti šiuo metu veikiančius finansavimo mechanizmus. Šiuo metu siūlomos finansavimo priemonės neapima viso inovacijų ciklo, yra skirtos atskiriems inovacijų proceso etapams.

Būtina įgyvendinti už inovacijų politikos formavimą ir įgyvendinimą atsakingų institucijų kompetencijų peržiūrą. Visas inovacijų komercializavimo priemones turėtų rengti ir prižiūrėti specializuota institucija – Inovacijų agentūra, kuri galėtų būti sukurta apjungiant šiuo metu šioje srityje dirbančias kelias agentūras ar jų dalis. Šiuo metu daug įstaigų fragmentuotai gilinasi į sudėtingą temą ir dėl to nesukuriamas stiprus kompetencijų centras.

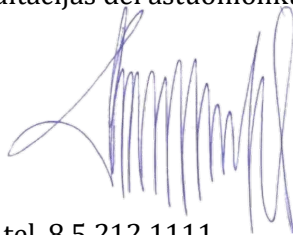
## **10. Siekti efektyvios regionų ir miestų plėtros**

Siekiant, kad Lietuvos regionai išliktų ir būtų gyvybingi, būtina efektyvinti regionų plėtros politikos formavimą ir jos įgyvendinimą, užtikrinti ilgalaikį pakankamą konkurencingų darbo vietų kūrimą regionuose, tam būtinų investicijų pritraukimą. Dėl to būtina stiprinti ir įgalinti regionų plėtros tarybas, užtikrinti tolimesnį iki šiol juose dalyvavusių socialinių partnerių įtraukimą į regionų plėtros tarybų veiklą lygiateisiais pagrindais, o ne patariamojo balso teise, kaip buvo nuspręsta buvusios Seimo kadencijos pabaigoje. Regionų specializacijos procesas vis dar stringa – būtina jį aktyvinti, siekiant, jog į regioninę plėtrą nukreiptos investicijos atneštų apčiuopiamus ir konkrečius rezultatus.

Dėl pernelyg emocingo žemės „apsaugojimo“ reguliavimo, jos panaudojimas nepadedą kokybiškai miestų ir ekonomikos plėtrai. Miestų urbanistika rūpinasi Aplinkos ministerija. Miestų žemę patikėjimo teise valdo Žemės ūkio ministerijos kontroliuojama Nacionalinė žemės tarnyba. Kultūros ministerija rūpinasi paveldo išsaugojimu. Savivaldybės tarsi rūpinasi sovietinių gamybinių ir kitų teritorijų konversija. Visi išvardinti subjektai tarpusavyje nesutaria ir niekas jų veiksmų nekoordinuoja. Nėra užbaigta žemės reforma didžiuosiuose miestuose. Savivaldybių bendruose planuose numatytų teritorijų konversija yra strigusi dėl valstybinės žemės sklypų nuomos ginčų ir visų aukščiau minėtų organizacijų tarpusavio konkurencijos. Dėl to miestų centruose stūkso griuvėsiai, o šiaip taip sukuriama nauji objektai, pvz. būstas, išbrangsta ir tampa neįperkamas. Reikia priemonių, kurias įgyvendinus būtų užbaigta žemės reforma, užtikrinta teritorijų konversija ir taip pritraukti kokybiški ir tvarūs investicijų į gyvenamosios, komercinės, gamybinės, visuomeninės paskirties projektai.

Kartu teikiame LVK narių parengtą pasiūlymų paketą (Žr. Priedas Nr. 1) pagal atskirus ūkio sektorius. Maloniai prašome įtraukti LVK į konsultacijas dėl aštuonioliktosios Vyriausybės programos nuostatų.

Prezidentas



Andrius Romanovskis

**Originalas siunčiamas nebus**

Gintarė Boreikytė e.p.: [gintare@lvk.lt](mailto:gintare@lvk.lt), tel. 8 5 212 1111

**Priedas Nr. 1 Lietuvos verslo konfederacijos narių pasiūlymai aštuonioliktosios Vyriausybės programai**

<p><b>Aukštojo mokslo politika</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Parengti naują Mokslo ir studijų įstatymo redakciją, nes dabartinė neatitinka laiko reikalavimų: a) šiuo metu įstatymas pilnas prieštaravimų, išimčių, perdėto smulkmeniško reglamentavimo nuostatų, atskirų mokslo valdymo ir priežiūros institucijų reglamentų ir taisyklių tiesioginių perkėlimų į įstatyminių lygmenį; b) modeliuoja atgyvenusį aukštojo mokslo (AM) modelį (industrinių laikų AM paradigmą); 3) neatsižvelgia į nevalstybinio aukštojo mokslo specifiką – nesubalansuotos teisinės bei finansinės veiklos sąlygos su priežiūros reikalavimais; 4) turi dar išlikusių postsovietinio AM relikvtų.</li> <li>2. Peržiūrėti AM valdymo ir priežiūros institucijų sistemą, tikslus, kompetencijas, įvertinti jų naudą ir veiklos efektyvumą.</li> <li>3. Artimiausi siūlytini uždaviniai: suformuoti į globalizacijos iššūkius orientuotas šiuolaikines AM politines ir strategines gaires; suformuoti veiksmingą užsienio studentų pritraukimo sistemą, palengvinti ir supaprastinti atvykimo bei vizų išdavimo sistemą, suformuoti bendrą valstybės politiką pritraukti talentams ir kvalifikuotai darbo jėgai iš užsienio, traktuojant tai, kaip ekonominę ir socialinę investiciją; įtraukti į AM politiką privataus AM galimybes, atsižvelgiant į tiesioginį ryšį su verslu, darbo rinka, studijų ir mokslo inovacijomis, atsižvelgiant į tą aplinkybę, kad nevalstybinės aukštosios mokyklos veiklą vykdo keletą kartų efektyviau, nei valstybinės; nedelsiant sulygininti privačių ir valstybinių universitetų mokslininkų socialines garantijas – iki šiol nevalstybinių universitetų mokslininkai neturi teisės į mokslininko pensiją; bent iš dalies sulygininti valstybinių ir nevalstybinių universitetų mokslo finansavimo sąlygas; padidinti valstybės rėmimą nevalstybinių AM pažangioms iniciatyvoms (rengti daugiafunkčius studijų modulius, plėtoti „income-shearing“ finansavimą grįstas mokymo programas, jungtis į darbo rinkos transformavimo projektus ir kt.) ir plėtrai.</li> </ol>
<p><b>Sveikatos apsaugos politika</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Į sveikatos draudimo lengvatos taikymo apimtį įtraukti ir sveikatingumo paslaugų išlaidas, kadangi išlaidos sporto ir sveikatingumo klubuose yra skirtos ligų profilaktikai ir sveikatos stiprinimui, taip pat tai dažnai tampa reabilitacijos dalimi, ypač po operacijų ar traumų.</li> <li>2. Atsižvelgiant į gerą ES vaistinių praktiką, išplėsti farmacijos specialistų funkcijas, pagerinant sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą gyventojams. Suteikti galimybę tinkamą kvalifikaciją turintiems farmacijos specialistams vaistinėse ne tik vakcinuoti pacientus, bet ir pratęsti kompensuojamųjų vaistų receptus lėtinėms ligoms gydyti tais atvejais, kai paciento gydytojas nesiūlo keisti gydymo būdo; taip pat išduoti receptinius vaistus pagal numatytas indikacijas be recepto nesunkių susirgimų atvejais, kai pacientui nėra galimybės greitai patekti pas savo gydytoją. Tokiu būdu būtų sudarytos galimybės farmacijos specialistui suteikti efektyvią ir reikalingą pagalbą pacientui, taip pat būtų mažinamos eilės asmens sveikatos priežiūros įstaigose bei taupomos PSDF biudžeto lėšos.</li> <li>3. Peržiūrėti Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatyme įtvirtintą pacientų sveikatai padarytos žalos atlyginimo modelį. 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojęs modelis pagrįstas asmens sveikatos priežiūros įstaigų įmokomis į Vyriausybės įgaliotos institucijos valdomą sąskaitą, iš kurios yra atlyginama žala pacientams. Veikianti sistema yra ydinga dėl: pirma,</li> </ol>

	<p>poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytos išmokų lubos neleidžia užtikrinti teisingo bei visiško padarytos žalos atlyginimo pacientui; antra, asmens sveikatos priežiūros įstaigų mokamos įmokos nėra diferencijuojamos, atsižvelgiant į jose fiksuotų žalos atvejų skaičių, jiems atlyginti išmokėtų išmokų sumas ir kitus objektyvius kriterijus. Taigi, įstaigos moka vienodas įmokas į sąskaitą, nepriklausomai nuo to, kaip rūpestingai ir kvalifikuotai jos dirba. Apibendrinant galima teigti, jog asmens sveikatos priežiūros įstaigos finansuoja sukurtą modelį nemažomis sumomis, tačiau jos nėra efektyviai panaudojamos pagrindiniam modelio tikslui pasiekti, t. y. teisingai ir visiškai atlyginti žalą pacientui. Remiantis Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos pateikiamais duomenimis, per pirmąjį 2020 metų pusmetį į sąskaitą buvo gauta 1,785 mln. eur. įmokų ir priimtas tik vienas Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos sprendimas atlyginti žalą pacientui, kuri įvertinta 600 eur. suma. Taip pat per šį laikotarpį apskaičiuotas ir sumokėtas 21 144 eur. atlygis už darbą komisijos nariams ir ekspertams.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>4. Sukurti ir skatinti nacionalinę tabako žalos mažinimo programą, kuri būtų paremta pasauline praktika ir moksliniais tyrimais, kuri prisidėtų prie visuomenės sveikatos gerinimo bei saugesnės ir sveikesnės aplinkos užtikrinimo.</li> <li>5. Skatinti konkurenciją ir lygiateisiškumą tarp asmens sveikatos priežiūros įstaigų. Įgyvendinti 2013 m. Konstitucinio Teismo (KT) nutarimą ir 2015m. jo išaiškinimą dėl to, kad privaloma užtikrinti sąžiningą konkurenciją tarp asmens sveikatos priežiūros įstaigų (ASPI) nepriklausomai nuo nuosavybės formos (užtikrinant vienodas veiklos sąlygas).</li> <li>6. Gerinti valstybinių įstaigų vadybines kompetencijas ir interesų konfliktų sprendimo būdus. SAM turėtų būti tik reguliuotojas ir prižiūrėtojas (VVKT, akreditacijos tarnybos ir kitų įstaigų kontroliuojanti institucija). SAM neturėtų būti pinigų skirstytojas – VLK (apjungus visas TLK į 1) turėtų būti pavaldus FinMin. Pavaldžiose įstaigose turėtų būti užtikrintos nepriklausomos valdybos, viešos ataskaitos, etc.</li> <li>7. Skatinti viešojo ir privataus sveikatos priežiūros sektorių bendradarbiavimą. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės (PPP) galimybės sveikatos priežiūros srityje yra neišnaudojamos. Ypač tai aktualu konvertuojant rajono ligonines į kitas paskirtis (tarkim privačius slaugos namus), reformuojant senovinį poliklinikų modelį (tarkim verčiant jas privačiais specializuotais diagnostikos ar gydymo centrais, o šeimos gydytojus skatinant pradėti veiklą privačiai/savarankiškai).</li> <li>8. Įvesti aiškų pacientų papildomų mokėjimų už sveikatos paslaugas reguliavimą, efektyvinti PSDF biudžeto lėšų panaudojimą.</li> <li>9. Atlikti Pagalbinio apvaisinimo įstatymo pakeitimus, atitinkančius Europos praktiką: 1. leidžiant dirbtinio apvaisinimo paslaugas poroms, nesudariusioms santuokos, vienišoms moterims; 2. keičiant embrionų saugojimo tvarką (užtikrinant pacientų teises patiems pasirinkti ir nuspręsti kiek turėtų būti saugomi embrionai); 3. užtikrinti vienodas sąlygas visoms ASPI turinčioms licencija, t.y. lytinių ląstelių donorų lytinių ląstelių įvežimą vykdyti ir tokio pagalbinio apvaisinimo paslaugas teikti, taip pat ir Prenatalinio įvaikinimo programą vykdyti ne tik universiteto ligoninės, bet ir kitos ASPI, turinčios atitinkamą licenciją; 4. priimtos kompensacijos apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos dėl patirtų išlaidų ir sugaišto laiko norint tapti donoru (-e).</li> <li>10. Užtikrinti sveikatos priežiūros specialistų individualios veiklos galimybes. Sveikatos priežiūros specialistai (gydytojai, slaugytojos ir pan.) negali būti diskriminuojami lyginant su kitų profesijų atstovais, draudžiant jiems vykdyti individualią veiklą.</li> <li>11. Netaikyti dienos chirurgijos licencijavimui perteklinių stacionaro licencijavimo reikalavimų.</li> <li>12. Leisti medicinos įstaigoms naudotis išorinių teikėjų paslaugomis – panaikinti neracionalius ir perteklinius reikalavimus įstaigoms turėti nuosavas laboratorijas ir brangią įrangą.</li> <li>13. Įvesti 24 valandų taisyklę (extended care, ne „ta pati kalendorinė diena“) ir laikyti ją dienos chirurgija, o ne stacionaro paslauga.</li> </ol>
--	---

	<ol style="list-style-type: none"> <li>14. Suteikti galimybę visiems atitinkantiems kriterijus gauti stacionaro licenciją.</li> <li>15. Dėl VLK/TLK sutarčių sudarymas antriniame/tretiniame lygyje. Visiems atitinkantiems licencijavimo reikalavimus neturėtų būti taikomi nei papildomas SAM ministro leidimo reikalavimas (tai prieštarauja KT nutarimui), nei rinkos rodiklių sistema. Dabar galiojanti kvotų sistema neatitinka KT nutarimo.</li> <li>16. Nustatyti realias sąnaudas atitinkančius paslaugų įkainius. Infrastruktūros dedamoji gali būti atskira: įvertinant nusidėvėjimą, amortizaciją, patalpų eksploataciją. Gal tuomet spręstųsi ir „priemokų“ problema, nes kai kurios privačios įstaigos galėtų pretenduoti į gydymo įkainį, bet tarkim brangesnės infrastruktūros įkainį klientas prisimokėtų.</li> <li>17. Peržiūrėti galiojančius mechanizmus dėl slaugos ir globos. Galiojantis mechanizmas painioja slaugą ir globą; 3 mėnesių ribojimas slaugai neadekvatus pagal pacientų būklę. Naujų įstaigų atsidarymui taikomos dirbtinės TLK/VLK kliūtys.</li> <li>18. Gerinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų (ASPP) prieinamumą, saugą ir kokybę, užtikrinant šiuolaikinėmis vadybos priemonėmis bei moderniomis sveikatos priežiūros technologijomis pagrįstą, į paciento individualius poreikius orientuotą sveikatos priežiūrą (SP) gyventojams, prioritetą teikiant saugią ir kokybišką ASPP teikimui bei pirkimui.</li> <li>19. Įtvirtinti ilgalaikį prioritetą šeimos medicinos, ambulatorinėms (gydytojų specialistų konsultacijoms, diagnostiniams tyrimams, dienos chirurgijai, dienos stacionarui, ambulatorinei slaugai ir reabilitacijai) ASPP, gerinti jų prieinamumą gyventojams, šių paslaugų teikimui ir jų finansavimui suteikti aiškų ir vienareikšmį prioritetą.</li> <li>20. Užtikrinti ekonomikos dėsnių ir konkurencijos veikimą sveikatos priežiūros sektoriuje (SPS), įdiegti skaidrią, ekonominius skaičiavimus pagrįstą ASPP kainodarą, patvirtinti veiklos kaštais pagrįstą ASPP bazinių kainų apskaičiavimo metodiką; nustatyti realiomis sąnaudomis pagrįstas ASPP bazines kainas, į jas įskaičiuojant ilgalaikio turto nusidėvėjimo atskaitymus, Valstybės investicijų programų, medicinos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo lėšas.</li> <li>21. Įvertinti realų viešojo finansavimo (privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF), valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų SP skiriamas lėšas) poreikį, užtikrinti viešojo finansavimo augimą proporcingai BVP augimui; užtikrinant SPS finansinį tvarumą pritraukti papildomų privačių finansinių išteklių įvedant legalius papildomus mokėjimus daliai ASPP, įveiklinant papildomą sveikatos draudimą bei išvystant viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektus.</li> </ol>
<p><b>Aplinkos apsaugos politika</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Peržiūrėti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo nuostatas, susijusias su atliekas surenkančių, vežančių, šalinančių ir naudojančių įmonių civilinės atsakomybės draudimu už žalą, kuri, vykdant tokią veiklą, gali būti padaryta tretiesiems asmenims ir (ar) jų turtui bei aplinkai. Šiuo metu įstatymas numato prievolę draustis, tačiau nedetalizuoja jokių kitų šio draudimo sąlygų, pavyzdžiui, neapibrėžia minimalios draudimo sumos. Esant tokiai situacijai, įmonės renkasi minimalią draudimo apsaugą ir sumą, kad įstatymo reikalavimus atitiktų tik formaliai. Todėl siūlome įstatyme apibrėžti pagrindines atliekas surenkančių, vežančių, šalinančių ir naudojančių įmonių civilinės atsakomybės draudimo sąlygas. Taip pat įstatymas šiuo metu numato, jog civilinę atsakomybę turėtų drausti tik veiklą su pavojingomis atliekomis vykdančios įmonės. Vis tik, praktika rodo, kad itin skaudžių incidentų įvyksta ir nepavojingų atliekų tvarkymo veikloje (pavyzdžiui, 2019 m. spalio mėnesio atvejis Alytuje, kur tvarkytos padangos yra priskiriamos prie nepavojingų atliekų). Todėl siūlome išplėsti prievolę draustis ir įmonėms, vykdančioms veiklą su nepavojingomis atliekomis.</li> <li>2. Tinkamai perkelti 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo („vienkartinių plastiko gaminių direktyva“) Lietuvoje, užtikrinant, kad kuriamos išplėstinės gamintojo</li> </ol>

	<p>atsakomybės („EPR“) schemas yra skaidrios ir ekonomiškai pagrįstos, o direktyvai įgyvendinti reikalingos prielaidos yra grįstos tyrimais ir kiekvieno produkto taršos rodiklių detalioje analize.</p> <p>3. Kurti efektyvias finansines ir ekonomines paskatas spartesniam žiedinės ekonomikos principų diegimui, žaliųjų, ekologinių inovacijų, ikiprekybinių, inovatyvių pirkimų taikymui, vykdomos veiklos poveikio aplinkai, klimatui mažinimui.</p>
<p><b>Susisiekimo politika</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Atnaujinti Transporto ir tranzito komisijos veiklą.</li> <li>2. Diplomatinėmis ir teisinėmis priemonėmis ginti Lietuvos verslo interesus užsienyje (apie 80% teisės aktų, turinčių įtaką Lietuvos verslui, priima Europos Sąjungos institucijos, todėl būtina stiprinti ekonominės diplomatijos pajėgumus, koordinuoti viešo ir privataus sektoriaus galimybių panaudojimą šioje srityje).</li> <li>3. Intensyviai diegti transporto skaitmenizavimo ir kitas priemones, skirtas pralaidumo didinimui ir transporto rūšių ir paslaugų sąveikos gerinimui, prisitaikant prie geografinių ir struktūrinių logistikos pasikeitimų (labai tikėtina, kad dėl COVID-19 poveikio ir deglobalizacijos procesų trumpės logistikos grandinės, gamyba kelsis arčiau vartotojų).</li> <li>4. Įvertinus tarptautines tendencijas dekarbonizuojant transporto sektorių, užtikrinti institucinę paramą perspektyviems technologiniams sprendiniams, numatyti realią paramą inovacijoms, investicijoms ir infrastruktūros plėtrai šioje srityje, numatyti kitas alternatyvias priemones, kurios prisidėtų prie dekarbonizacijos skatinant bei plėtojant mažiau taršų transportą.</li> <li>5. Užtikrinti tolesnę infrastruktūros kūrimą ir modernizavimą. Siekti išlaikyti uostų, kelių ir geležinkelių infrastruktūros konkurencingumą kitų Baltijos regiono šalių atžvilgiu:       <ol style="list-style-type: none"> <li>a. Transporto investicijų programas finansuoti panaudojant visas Europos Sąjungos teikiamas finansavimo galimybes, įskaitant Europos infrastruktūros tinklų priemonę (CEF-T), Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (RRF), Horizonto 2020 Žaliųjų oro uostų ir jūrų uostų kaip multimodaliųjų centrų, pritaikytų tvariam ir išmaniam judumui, priemonę.</li> <li>b. Efektyviai panaudoti valstybinės infrastruktūros valdytojų lėšas infrastruktūros eksploatavimui, tobulinimui ir plėtrai, užtikrinant ekonominio skatinimo efektą (valstybės investicijos į infrastruktūrą skatina privačias investicijas).</li> </ol> </li> <li>6. Įtvirtinti Lietuvos oro uostų/Lietuvos aviacijos sektoriaus vystymo strategiją, numatant:       <ol style="list-style-type: none"> <li>a) Tikslus: pirma vieta Baltijos šalyse MRO (angl. maintenance, repair, and operations) sektoriuje, keleivių pervežime, techninio ir aviacinio profilio personalo ruošime, siekti bent 5 proc. sukuriama BVP.</li> <li>b) Veiksmus: nustatyti kiekvieno oro uosto atskirai pajėgumus (pax/year, MVT/h); nuspręsti kaip Lietuva vystys oro uostus pasiekus jų nustatytus pajėgumus; patvirtinti kiekvieno oro uosto veiklos pobūdį, rolę (cargo, MRO, city ir pan); patvirtinti bendrosios ir verslo aviacijos politiką; patvirtinti reguliacinę aplinką, numatant jos transformaciją į vartotojui draugiškesnę, paslaugesnę aplinką; patvirtinti aiškias mokesčių ir rinkliavų skaičiavimo metodikas bei nustatyti jų galiojimo/peržiūrėjimo laikotarpius (išanalizuoti ir įvertinti išvykstančio keleivio mokesčio rinkimą TKA aviacinės priežiūros sąnaudoms padengti (1eur/pax), taip mažinant tiesioginius mokesčius aviacijos sektoriuje dirbantiems ir kuriantiems didelę pridėtinę vertę Lietuvai (mokesčiai, darbo vietos ir t.t.) verslams; numatyti lankstesnę, liberalesnę mokesstinę sistemą pagal iš anksto nustatytus kriterijus naujoms organizacijoms, ateinančioms į LT aviacijos sektorių.</li> </ol> </li> <li>7. Numatyti konkrečias paskatas aviacijos sektoriuje veikiantiems verslams (MRO, AOC ir kt) perkelti veiklas į Lietuvą ir taip didinti sukuriama BVP dalį.</li> </ol>

	<ol style="list-style-type: none"> <li>Patvirtinti integralią visos Lietuvos transporto viziją ir strategiją (road, rail, air, sea) taip dar labiau išvystant ir sukuriant patogesnę, ir greitesnę krovinių gabenimą.</li> </ol>
<b>Politika telekomunikacijų srityje</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Užtikrinti sklandų perėjimą prie 5G: paruošti papildomus dažnius 5G diegimui; įpareigoti nekilnojamojo turto vystytojus užtikrinti viešojo judriojo ryšio paslaugų prieinamumą pastatuose; sudaryti galimybes diegiantiems 5G naudotis valstybės infrastruktūra; pritaikyti 5G diegimui bendruosius planus; skatinti investicijas į 5G diegimą; informuoti apie 5G technologiją ir užtikrinti visuomenės apsaugą nuo sąmoningo klaidinimo.</li> <li>Užtikrinti tvarus valstybės ir industrijos veikimas: tobulinti institucinę sąrangą; siūlyti miestų savivaldybėms paskirti už technologijas atsakingus vadovus (CTO); gerbti privačią iniciatyvą.</li> <li>Užtikrinti realią autorių teisių apsaugą: užkardyti kelią piratavimui.</li> </ol>
<b>Inovacijų politika</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Įtvirtinti skaitmeninę transformaciją – esminiu XVIII Vyriausybės ekonomikos prioritetu.</li> <li>Didinti ne tik mažų ir vidutinių, bet ir didelių įmonių konkurencingumą, efektyvumą bei inovatyvumą, skatinti jų transformacijas technologijų automatizavimo bei skaitmenizavimo link, skatinti diegti energijos vartojimo efektyvumo priemones, susijusias su naujaisiomis bei aplinkai palankiomis technologijomis.</li> <li>Pereiti link aukštesnės pridėtinės vertės, didesnio produktyvumo, žiniomis grįstos, konkurencingos ekonomikos, spartinat viešųjų paslaugų, verslui aktualių ūkio sričių, visuomenei būtinų agro – maisto sektorių skaitmenizavimą.</li> <li>Investuoti į įmonių technologinį atnaujinimą, inovacijas, automatizaciją, robotiką, blokų grandines (blockchain), daiktų internetą, dirbtinio intelekto taikomųjų programų diegimą.</li> <li>Stiprinti sąveiką tarp švietimo, mokslo institucijų ir verslo, vystyti mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą komercializuojant rezultatus, įgyvendinti valstybinę atvirų duomenų politiką, skatinti klasterizavimą, skaitmeninių inovacijų centrų plėtrą, įsitraukimą į tarptautinių partnerystės tinklus, eksporto plėtrą.</li> </ol>
<b>Verslo aplinkos gerinimas</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Užtikrinti, kad Europos Sąjungos, kitų fondų investicijos ir valstybės skiriamos lėšos būtų naudojamos atsakingai, efektyviai ir skaidriai, kad lėšos tektų tiesiogiai didesnę pridėtinę vertę kuriančiam verslui, o ne valstybės institucijoms, kurios dubliuoja verslo organizacijų vykdomas funkcijas ir iškreipia rinką.</li> <li>Neapmokestinti reinvestuoto pelno.</li> <li>Formuoti konstruktyvų požiūrį į verslą ir verslininką – kaip svarbų socialinį – ekonominį partnerį, darbdavį, nacionalinio produkto kūrėją ir reikšmingą mokesčių mokėtoją.</li> <li>Skatinti gyventojų verslumą, nedidinti mokesstinės naštos smulkiajam verslui, savarankiškai dirbantiems.</li> <li>Skatinti nuotolinius finansinių paslaugų pardavimus, tobulinti įstatymus dėl pažangių klientų tapatybės nustatymo metodų taikymo, sudaryti sąlygas plačiau naudotis kredito įstaigų teikiama kliento indentifikavimo paslauga („bank link“).</li> <li>Palengvinti reikalavimus ir administracinę naštą gyvybės draudimo įmonėms ir jų klientams, taikant pinigų plovimo prevencijos priemones nerizikingoms gyvybės draudimo sutarčių rūšims be lėšų kaupimo, padidinant supaprastinto asmens tapatybės nustatymo sumas gyvybės draudimui, panaikinti kliūtis finansų įstaigoms ir kitiems subjektams įgyvendinant prievoles tikrinant juridinių asmenų naudos gavėjus ir politikoje dalyvaujančius asmenis (trūksta kokybiškų registrų), keičiant Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymą.</li> </ol>



<b>Žmogiškųjų išteklių politika</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Visokeriopai skatinti investicijas į žmogiškąjį kapitalą – darbuotojų mokymus, kvalifikacijos kėlimą, orientuotą į ateities kompetencijas, trūkstumų skaitmeninių įgūdžių kėlimą.</li> <li>2. Numatyti paskatos investicijoms į darbuotojų gerovę. Skatinti patikimas, skaidriai veikiančias ir aukštesnius nei vidutinius atlyginimus mokančias įmones rūpintis darbuotojais pagal vakarietiškus standartus.</li> </ol>
<b>Duomenų tvarkymo politika</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Didinti valstybės registruose ir informacinėse sistemose sukauptų duomenų prieinamumą, įpareigoti registru ir informacinių sistemų valdytojus bei tvarkytojus maksimaliai atverti duomenis neapsiribojant tik statistinės informacijos atvėrimu.</li> <li>2. Neapsiriboti tik pagrindinių valstybės registru duomenų atvėrimu, įtraukti ir VMI, Lietuvos banko, Muitinės departamento ir kitų valstybės institucijų valdomus ar tvarkomus duomenis.</li> <li>3. Įpareigoti duomenis atverti nemokamai, kaip tai rekomenduoja Europos Komisija, naudojant pažangius technologinius formatus ir tokia apimtimi, kad duomenis galima būtų jungti su kitais atvertais duomenimis.</li> <li>4. Atverti duomenis gyventojams ir verslui apie save nemokamai ir tokiais pažangiais technologiniais formatais, kad gyventojai ir verslas galėtų savo duomenis perduoti jų pasirinktiems gavėjams.</li> <li>5. Valstybės registru ir informacinių sistemų valdytojams ar tvarkytojams palikti galimybę teikti tik viešas paslaugas, komercinių paslaugų kūrimą paliekant privačiam sektoriui.</li> <li>6. Inicijuoti Kreditų biurų teisinio reguliavimo atsiradimą, įvertinti ir esant poreikiui priimti Kreditų biurų įstatymą.</li> </ol>
<b>Žemės ūkio politika</b>	<p>Atlikti žemiau nurodytų įstaigų veiklos ir/arba funkcijų privatizavimo peržiūrą:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Viešųjų įstaigų:       <ol style="list-style-type: none"> <li>a. VšĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba</li> <li>b. VšĮ „Ekoagros“</li> <li>c. VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra</li> </ol> </li> <li>2. Valstybinių įmonių, kuriose LR Žemės ūkio ministerija (ŽUM) įgyvendina savininko teises ir pareigas:       <ol style="list-style-type: none"> <li>a. VĮ Valstybės žemės fondas</li> <li>b. VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras</li> <li>c. VĮ Distantinių tyrimų ir geoinformatikos centro „GIS-centras“</li> </ol> </li> <li>3. Uždarųjų akcinių bendrovių ir akcinių bendrovių, kuriose ŽUM yra akcijų valdytoja:       <ol style="list-style-type: none"> <li>a. AB „Jonavos grūdai“</li> <li>b. AB „Lietuvos veislininkystė“</li> <li>c. UAB „Pieno tyrimai“</li> <li>d. UAB „Šilutės polderiai“</li> <li>e. UAB „Šilutės veislininkystė“</li> <li>f. UAB „Panevėžio veislininkystė“</li> <li>g. UAB „Lietuvos žirgynas“</li> <li>h. UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondas</li> <li>i. AB „Kiaulių veislininkystė“</li> <li>j. UAB „Genetiniai ištekliai“</li> </ol> </li> </ol>

**Kultūros paveldo politika**

Iš esmės atnaujinti Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos (toliau – KPD) tikslus:

1. Prioritetą skirti kultūros paveldo inventorizavimui, numatant, kad už kultūros paveldo inventorizavimą yra atsakingas KPD vadovas.
2. Užtikrinti, kad į Kultūros vertybių registrą būtų įrašomi tik tokie kultūros paveldo objektai ir vietovės, kuriems nustatyti ir pagrįsti autentiškumo požymiai bei reikšmingumas pagal tipiškumo, svarbumo, retumo ir unikalumo kriterijus. Nustatyti asmeninę KPD vadovo atsakomybę dėl kultūros paveldo objektų ir kultūros paveldo vietovių įrašymo į Kultūros vertybių registrą, numatant, kad Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryboje nustačius kultūros paveldo statiniui vertingąsias savybes, sprendimą įrašyti jį į Kultūros vertybių registrą priima KPD vadovas. Gražinti visuomenės dalyvavimą bei numatyti valdytojų dalyvavimą kultūros paveldo apskaitos procese.
3. KPD atsisakyti kultūros paveldo statinių, objektų ir vietovių bei jų teritorijose rengiamų tvarkybos ir statybos darbų projektų derinimo funkcijų. Numatyti, kad už projektų atitikimą teisės aktų ir metodinių dokumentų reikalavimams atsako projekto vadovas, o juos patikrina savivaldybių paveldosaugos padaliniai.
4. Nustatyti, kad KPD yra konsultuojanti ir kontroliuojanti (inspektuojanti) kultūros paveldo priežiūrą, naudojimą ir tvarkymą valstybės įstaiga.
5. Siekiant kultūros paveldo objektų išsaugojimo KPD sieks juos įveiklinti ar pritaikyti naujai funkcijai, nes tik veikiantys objektai yra prižiūrimi ir gali būti tinkamai eksponuojami visuomenei.

Numatyti priemonės paveldo tvarkybos skatinimui:

1. Kompensavimą dėl nuosavybės apribojimų.
2. Kompensavimą ir dėl kultūros paveldo kompleksų bei vietovių vertingųjų savybių tvarkymo išlaidų.
3. Išsamesnę kultūros paveldo vertybių, joms naudoti skirto nekilnojamojo turto bei kiti nekilnojamojo turto jų teritorijose paėmimo visuomenės poreikiams tvarką.